

JAARVERSLAG

2019

COMMISSIE VOOR NUCLEAIRE
VOORZIENINGEN

De advies- en controlecommissie over de voorzieningen
aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en
voor het beheer van bestraalde splijtstoffen

Verantwoordelijke uitgever:

Luc Dufresne, voorzitter

Secretariaat:

Federale Overheidsdienst Economie,
K.M.O., Middenstand en Energie
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel

Ondernemingsnummer 0685.788.911

De advies- en controlecommissie over de voorzieningen
aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en
voor het beheer van bestraalde splijtstoffen

Inhoud

1. Executive summary	4
2. Oprichting en samenstelling van de Commissie voor nucleaire voorzieningen	6
2.1. Oprichting.....	6
2.2. Samenstelling	6
3. Opdrachten	8
4. Wettelijke aspecten.....	9
4.1. Het jaarverslag.....	9
4.2. De organisatie van de Commissie voor nucleaire voorzieningen.....	9
4.3. De repartitiebijdrage	9
5. Activiteiten	11
5.1. Vergaderingen	11
5.2. Advies over de voorgestelde investering in het infrastructuur - investeringsfonds I4B	12
5.3. Advies over de driejaarlijkse herziening van de nucleaire voorzieningen.....	13
5.3.1. Tot stand komen van het advies	13
5.3.2. Het advies	16
6. Financiële aspecten	19
6.1. Financiële aspecten van de Commissie voor nucleaire voorzieningen	19
6.1.1. Context.....	19
6.1.2. Financiële rapportering budget 2018	19
6.2. Evolutie van de voorzieningen	22

1. Executive summary

Het jaar 2019 was voor de Commissie voor nucleaire voorzieningen opnieuw een zeer belangrijk jaar. Eerst en vooral door de geplande driejaarlijkse herziening van de nucleaire voorzieningen en verder door de voortdurende opvolging van de bredere omgevingsfactoren rond de kernexploitant en de kernprovisievennootschap.

Tevens heeft de Commissie een aantal adviezen verstrekt, met name over de deelname van de kernprovisievennootschap aan het nieuwe infrastructuur-investeringsfonds – The Belgian Infrastructure Fund – I4B en over een overname van een lening van de kernprovisievennootschap aan Elia System Operator omwille van de herstructurering van die maatschappij.

Tijdens het jaar 2019 is ook vanuit het Parlement opnieuw interesse en bezorgdheid rond het wettelijke kader van de nucleaire voorzieningen gebleken. Dat uitte zich onder meer in het neerleggen begin 2019 van twee wetsvoorstellen ter aanpassing van de wet van 11 april 2003. Op hetzelfde elan van 2018 werd door de Commissie de reflectie over een aanpassing van de wet van 11 april 2003 verdergezet. Naast het vervolledigen van het wettelijke kader voor de nucleaire voorzieningen met als doel de beschikbaarheid op het gewenste moment te garanderen, door het aanscherpen van de verantwoordelijkheid van de actoren, het veilig stellen van de financiële middelen, het versterken van de controle op en het verhogen van de transparantie van het systeem van de nucleaire voorzieningen, werd vastgesteld dat het resultaat van de driejaarlijkse herziening van de nucleaire voorzieningen eind 2019 aanleiding geeft tot een aantal belangrijke verbeteringen in de prudentiële opvolging van deze laatste. Deze elementen wenst de Commissie ook verankerd te zien in de aanpassing van de wet.

Zoals reeds gesteld in 2018 is andermaal de dringende noodzaak gebleken om de wet van 11 april 2003 te herzien om te vermijden dat de tekortkomingen en hiaten van de huidige wettekst een aanzienlijk risico blijven inhouden dat er zou kunnen toe leiden dat de Belgische bevolking in de toekomst volledig of gedeeltelijk de enorme kosten van de ontmanteling van de kerncentrales en/of van het beheer van de bestraalde splijtstoffen zou moeten dragen. Er wordt tevens aan herinnerd dat de wet van 11 april 2003 in haar huidige vorm slechts minimaal beantwoordt aan de verplichtingen die voortvloeien uit verschillende teksten en conventies van internationaal recht.

Het sinds 2018 door de Regering, het Parlement en de Commissie geleverde werk, heeft er uiteindelijk niet toe geleid dat de bestaande wet van 11 april 2003 daadwerkelijk werd aangepast. Aldus werd binnen de Commissie besloten om in 2020 een aangepast voorstel voor te bereiden dat zich baseert op de reeds gekende voorstellen en de nieuwe elementen die voortvloeien uit de driejaarlijkse herziening met als doel dat klaar te hebben bij het aantreden van de toekomstige Regering.

De Commissie wil hierbij dan ook haar boodschap herhalen aan de toekomstige Regering om vertrekkend van de reeds verrichte analyses en voorstellen samen werk te maken van een stevig allesomvattend kader voor die belangrijke materie, waarbij het wenselijk is dat de wetgeving tevens ook volledig conform de Europese regelgeving ter zake wordt gemaakt.

2. Oprichting en samenstelling van de Commissie voor nucleaire voorzieningen

2.1. Oprichting

De “wet van 11 april 2003 betreffende de voorzieningen aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van splijtstoffen bestraald in deze centrales”¹, hierna wet van 11 april 2003, richt bij artikel 3 een Commissie voor nucleaire voorzieningen op. De Commissie voor nucleaire voorzieningen heeft een advies- en controlebevoegdheid over de aanleg en het beheer van de voorzieningen voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen.

2.2. Samenstelling

De institutionele samenstelling van de Commissie voor nucleaire voorzieningen (hierna Commissie genoemd) wijzigde in 2019 niet. Het aantal leden werd in 2014 beperkt tot vijf leden die de Belgische Staat vertegenwoordigen met bijkomend drie raadgevende leden.

De voorzitter en de leden van de Commissie worden benoemd door de koning bij een in Ministerraad overlegd besluit. De nominatieve samenstelling werd de laatste keer aangepast door het koninklijk besluit van 8 oktober 2016 (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 14 november 2016), om de nieuwe samenstelling door de wetwijziging van 2014 te bekrachtigen en een paar leden te benoemen. De voorzitter van de Commissie voor nucleaire voorzieningen is de heer L. Dufresne, Eresecretaris-generaal van de Nationale Bank van België.

---

¹ De wet werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 15 juli 2003 en gewijzigd, onder meer, bij de wet van 25 april 2007, de wet van 26 maart 2014 en de wet van 25 december 2016.

De volgende personen maakten in 2019 deel uit van de Commissie:

NAAM	ORGANISATIE
<i>Effectieve leden</i>	
De heer A. De Geest	Administrateur-generaal van de Thesaurie
De heer K. Locquet	Voorzitter van het directiecomité a.i. van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG)
De heer A. Boon ²	Voorzitter van het directiecomité a.i. van de Federale Overheidsdienst Beleid en Ondersteuning
De heer L. Dufresne	Eresecretaris-generaal van de NBB
Mevrouw N. Mahieu	Directeur-generaal a.i. van de Algemene Directie Energie
<i>Plaatsvervangende leden</i>	
De heer J. Deboutte	Directeur bij het Agentschap van de Schuld
De heer G. De Smet	Directeur-generaal a.i. Begroting en Beleidsevaluatie bij de Federale Overheidsdienst Beleid en Ondersteuning
Mevrouw C. Swartenbroekx	Inspecteur-generaal bij de NBB
De heer A. Fernandez Fernandez	Adviseur-generaal bij de Algemene Directie Energie
<i>Raadgevende leden</i>	
De heer F. Hardeman	Directeur-generaal van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC)
De heer M. Demarche	Directeur-generaal van de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en Verrijkte Splijtstoffen (NIRAS)
De heer R. Leclère	Afgevaardigd bestuurder van Synatom
<i>Afgevaardigden</i>	
De heer G. Volckaert	Diensthofd Algemeen beheer en berging afval bij het FANC
De heer A. Lemmens	Directeur Financiën en Contracten bij de NIRAS
Mevrouw D. Ghislain	Financieel Directeur van Synatom

---

² Tot 31 oktober 2019, einde mandaat van de heer A. Boon.

3. Opdrachten

De wet van 11 april 2003, gewijzigd bij de wet van 25 april 2007, bij de wet van 26 maart 2014 en bij de wet van 25 december 2016, bepaalt in artikel 5 de opdrachten van de Commissie. De Commissie heeft een advies- en controlebevoegdheid over de aanleg en het beheer van de voorzieningen voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen. Die advies- en controlebevoegdheid heeft betrekking op het bestaan, de toereikendheid en de beschikbaarheid van de provisiës.

Ze geeft advies, op eigen initiatief of op verzoek van de bevoegde overheden, over onder meer:

- de methoden voor het aanleggen van provisiës voor de ontmanteling en het beheer van bestraalde splijtstoffen, en evalueert periodiek de geschiktheid van deze methoden;
- het herzien van het maximale percentage van de fondsen die de tegenwaarde vormen van de desbetreffende provisiës die de kernprovisievennootschap kan lenen aan kernexploitanten;
- de categorieën van activa waarin de kernprovisievennootschap het deel van deze fondsen, dat zij niet mag lenen aan kernexploitanten, investeert, alsook de voorwaarden waartegen deze investeringen worden uitgevoerd.

De Commissie voor nucleaire voorzieningen controleert onder meer:

- de gegevens die de kernprovisievennootschap ter beschikking stelt over de toereikendheid van de provisiës;
- de correcte toepassing van de methoden voor het aanleggen van provisiës voor de ontmanteling en het beheer van bestraalde splijtstoffen;
- de voorwaarden tegen welke de kernprovisievennootschap deze fondsen leent aan kernexploitanten, alsook de voorwaarden waartegen deze investeringen worden uitgevoerd;
- de politiek van de kernexploitanten op het gebied van voorrechten en hypotheke;
- de voorwaarden van de leningen die eventueel worden toegekend door de kernprovisievennootschap;
- de beschikbaarheid van de tegenwaarde van het bedrag van de in het vorig punt bedoelde leningen, met inbegrip van de eventuele zekerheden die door degenen die deze leningen hebben ontvangen, werden gesteld.

De nodige gegevens om de controletaak uit te kunnen voeren (in uitvoering van artikel 7, § 1, eerste punt) werden door de kernprovisievennootschap op 17 april 2019 aan de Commissie verstuurd.

4. Wettelijke aspecten

4.1. Het jaarverslag

Het artikel 8, §1 van de wet van 11 april 2003 bepaalt dat de Commissie voor nucleaire voorzieningen elk jaar een verslag van haar activiteiten voorlegt aan de minister die de Energie in zijn bevoegdheid heeft. De minister maakt dat verslag over aan de federale wetgevende Kamers en ziet erop toe dat het verslag op passende wijze wordt bekendgemaakt.

Het verslag moet door de Commissie worden voorgelegd voor 1 oktober van het jaar dat volgt op het betrokken jaar en bevat onder andere de staat van haar werkingskosten.

Het artikel 8, § 2 van de wet van 11 april 2003 bepaalt dat de leden en het personeel van het secretariaat van de Commissie voor nucleaire voorzieningen gebonden zijn door het beroepsgeheim en dat zij de vertrouwelijke gegevens, die hun ter kennis zijn gekomen op grond van hun functie bij de Commissie voor nucleaire voorzieningen, aan niemand mogen bekendmaken. Het jaarverslag bevat dan ook geen vertrouwelijke informatie.

4.2. De organisatie van de Commissie voor nucleaire voorzieningen

De wet van 11 april 2003 voorziet een eigen rechtspersoonlijkheid voor de Commissie. Eind 2017 werd de Commissie ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen en kreeg het ondernemingsnummer 0685.788.911 toegekend.

Het koninklijk besluit dat de modaliteiten en de werkingskosten van de Commissie moest regelen werd lange tijd niet aangenomen. In 2018 werd het ontwerp herwerkt en werd de procedure opnieuw gelanceerd. Het koninklijk besluit werd niet meer aangenomen in 2018 maar kreeg uiteindelijk op 30 januari 2019 toch de goedkeuring. De publicatie in het Belgisch Staatsblad volgde op 6 februari 2019. Na de start 15 jaar geleden, kon uiteindelijk de autonomie ook op het vlak van de werkingsmiddelen van de Commissie verzekerd worden.

De Commissie werd door het Instituut voor de Nationale Rekeningen opgenomen in de Consolidatie van de Staat, onder de centrale overheid S1311, als gelijkgestelde instelling. Dit brengt mee dat naast de economische boekhouding er een rapportering via de federale overheidsdienst BOSA moet gebeuren en dat het Rekenhof toezicht houdt en controle uitvoert op de instelling (zie punt 6.1.1.).

4.3. De repartitiebijdrage

De wet van 11 april 2003 werd tot 2015 ieder jaar gewijzigd door de wet diverse bepalingen, om het de Belgische Staat mogelijk te maken, in het kader van de openbare dienstverlening, een repartitiebijdrage te vragen aan de kernexploitanten. De kernprovisievennootschap moet dat bedrag voorschieten en de individuele bijdragen terugvorderen van de kernexploitanten of gelijkgestelden.

Op 25 december 2016 werd door de wet tot wijziging van de wet van 11 april 2003 het minimumbedrag voor de repartitiebijdrage voor 2019 vastgesteld op 177 miljoen euro voor de centrales Doel 3, Doel 4, Tihange 2 en Tihange 3.

Het koninklijk besluit van 17 oktober 2019 heeft de repartitiebijdrage voor 2019 bepaald op 177 miljoen euro. Na de toepassing van het degressiviteitsmechanisme, in functie van de respectievelijke aandelen in de industriële elektriciteitsproductie, bedroeg de bijdrage voor Electrabel nv 129.456.005,20 euro en voor Luminus nv 7.487.401,87 euro.

Het artikel 22bis, §1 van de wet van 11 april 2003, bepaalt dat in geval van de niet naleving van de bepalingen van artikel 14, § 8, alsook van artikel 14, § 11, de Commissie voor nucleaire voorzieningen, aan elke kernexploitant, een administratieve geldboete kan opleggen, nadat deze werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen. In praktijk betekent dit dat de Commissie moet nagaan of de betaling door de bijdrageplichtigen effectief werd uitgevoerd. De Commissie heeft vastgesteld dat die verplichting werd nageleefd.

5. Activiteiten

5.1. Vergaderingen

In 2019 heeft de Commissie voor nucleaire voorzieningen elf vergaderingen gehouden.

De volgende punten werden besproken tijdens de vergaderingen:

- het advies over de deelname van de kernprovisievennootschap aan een nieuw infrastructuur-investeringsfonds – The Belgian Infrastructure Fund - I4B, waar naast de kernprovisievennootschap ook de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij en de groep AG Insurance deel van uitmaken. Controle van de conformiteit met artikel 14, §5 van de wet van 11 april 2003 (zie punt 5.2.);
- het wetsvoorstel voor de aanpassing van de wet van 11 april 2003 en verdere ontwikkelingen naar aanleiding van de wetsvoorstellen neergelegd in het Parlement;
- de uitgaven, de budgetten, rekeningen en contracten van de Commissie;
- de administratieve afhandeling van de betaling van de zitpenningen en de aangifte ervan bij Regimand;
- de aankoop en verkoop van activa van ENGIE en de gevolgen van de uitvoering van het strategisch transformatieplan van ENGIE op de perimeter van Electrabel nv;
- de voorbereiding van het vaststellen van de actualisatievoeten voor de driejaarlijkse herziening van de nucleaire voorzieningen, analyse en bespreking;
- de driemaandelijke solvabiliteitsratio D/D+E van de geconsolideerde groep Electrabel nv;
- de stand van zaken van de voorzieningen eind 2018 en de voorziene wijzigingen voor het jaar 2019;
- de jaarlijkse informatie van de kernprovisievennootschap;
- de financiële informatie van de geconsolideerde groep Electrabel nv;
- de geraamde uitgaven en beschikbare middelen eind 2018 bij de kernprovisievennootschap;
- de opmaak van het jaarverslag 2018 van de Commissie;
- het jaarverslag bestraalde splijtstoffen 2018;
- de rating van ENGIE SA en Electrabel nv door Moody's;
- de aanvragen en beslissingen van de Beroepscommissie voor de toegang tot milieu-informatie;

- het advies van het FANC over het referentiescenario van NIRAS voor de berging van het B&C-afval;
- het ontwerpbudget voor de Commissie voor 2020;
- het nagaan van de verplichting tot betaling van de repartitiebijdrage;
- de driejaarlijkse herziening van de nucleaire voorzieningen (zie punt 5.3.), voorstelling, analyse, vragen en antwoorden, advies;
- de geleidelijke terugbetaling van de leningen aan de kernexploitant, verstrekt op basis van de voorzieningen voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen van de kernprovisievennootschap;
- de noodzakelijke wijziging van de governance van de kernprovisievennootschap;
- de opvolging van de evolutie van het Luxemburgse wetsvoorstel over de nucleaire aansprakelijkheid;
- de overdracht van de lening aan Elia System Operator naar Elia Transmission Belgium en advies hierover. Als gevolg hiervan werd overeengekomen dat er een vervroegde en volledige terugbetaling van het verschuldigde bedrag zou komen op 30 juni 2020 en dat er tot die dag een uitbreiding van de waarborg door de moedermaatschappij zou worden gegeven.

De controletaken van de Commissie werden op een permanente wijze vervuld op basis van de ter beschikking gestelde of gevraagde informatie.

5.2. Advies over de voorgestelde investering in het infrastructuur - investeringsfonds I4B

In het jaarverslag van 2018 werd reeds gesteld dat de Commissie een advies over een investering in het infrastructuur-investeringsfonds I4B voorbereidde. Dat onderwerp werd behandeld tijdens meerdere vergaderingen van de Commissie in 2018, waarbij de kernprovisievennootschap de Commissie informatie had bezorgd en de Commissie ook bijkomende vragen had gesteld en verduidelijkingen had gevraagd omtrent de liquiditeit en het risico inherent aan infrastructuurfondsen.

Overeenkomstig artikel 5, §1 en §2, 1°, c van de wet van 11 april 2003 heeft de Commissie immers de bevoegdheid om de categorieën van activa waarin de kernprovisievennootschap investeert te controleren alsook de voorwaarden tegen dewelke die investeringen worden uitgevoerd. Artikel 5, §1 van dezelfde wet geeft de Commissie het recht om adviezen uit te brengen over elke aangelegenheid bedoeld in artikel 5, §2 van genoemde wet. Die aangelegenheden omvatten onder meer de voorwaarden tegen dewelke de kernprovisievennootschap de investeringen, van het deel van haar fondsen dat zij niet mag lenen aan kernexploitanten, uitvoert.

Tijdens haar vergadering van 9 januari 2019 heeft de Commissie aan de kernprovisievennootschap een aantal aanpassingen gevraagd aan de oprichtingsdocumenten van het infrastructuur-investeringsfonds I4B teneinde deze in overeenstemming te brengen met de bepalingen van de wet van 11 april 2003. De gevraagde aanpassingen werden aangebracht.

De Commissie heeft tijdens haar vergadering van 1 februari 2019 vastgesteld dat aan haar eerder uitgebrachte bezwaren werd tegemoetgekomen. Die nieuwe versie kwam ook tegemoet aan de bezwaren over I4B, geciteerd in het schrijven van de minister van Energie, mevrouw Marghem, dat werd ontvangen op 21 januari 2019.

De Commissie besloot dat de geplande investering in het infrastructuur-investeringsfonds I4B ten bedrage van 50 miljoen euro, zoals omkaderd door de documenten verstuurd op 25 januari 2019, niet strijdig is met de vereisten inzake minimalisering van het risico en diversificatie van de beleggingen, bepaald door artikel 14, §5 van de wet van 11 april 2003.

Gelet op het inherente risico en het niet-liquide zijn van investeringen in infrastructuurfondsen heeft de Commissie aan de kernprovisievennootschap gevraagd geen verdere investeringen meer te verrichten in dergelijke type fondsen.

5.3. Advies over de driejaarlijkse herziening van de nucleaire voorzieningen

5.3.1. Tot stand komen van het advies

De wet van 11 april 2003 voorziet in zijn artikel 12, § 4 dat de Commissie, driejaarlijks na de eerste herziening, een audit uitvoert van de methoden gebruikt voor de aanleg van de voorzieningen voor de ontmanteling en voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen.

Aan de start van de herziening zijn een aantal belangrijke beslissingen voorafgegaan:

- De Raad van Bestuur van NIRAS heeft in juni 2018 NIRAS de opdracht gegeven om een nieuw financieel referentiescenario voor de vaststelling van de retributies voor 2019-2020 uit te werken dat gebaseerd was op *“geologische berging op één enkele site op Belgisch grondgebied in weinig verharde klei op een hypothetische gemiddelde diepte van 400 m”*. De Commissie heeft in 2018 kennis genomen van dit nieuw financieel referentiescenario dat als basis dient voor de berekening van de kostprijs voor het hoogactieve en/of langlevende afval (B&C afval)³.

---

³ De Commissie stelt vast dat er vaak verwarring is tussen het referentiescenario B&C van NIRAS en de voorzieningen voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen. Het eerste omhelst een financieel scenario voor de

- Het nieuwe referentiescenario ging uit van een kostprijs van 10,7 miljard euro₂₀₁₇. Dat bedrag hield rekening met potentiële optimaliseringspistes ten belope van 2,7 miljard euro₂₀₁₇. De verschillende optimaliseringspistes moesten in 2019-2020 nog verder beoordeeld worden en de Raad van Bestuur van NIRAS beval de Commissie aan om, overeenkomstig het voorzorgsbeginsel en bij wijze van overgangsmaatregel, rekening te houden met het volledige bedrag van 10,7 miljard euro₂₀₁₇ voor de vaststelling van de benodigde bedragen voor de voorzieningen voor de ontmanteling van de kerncentrales en voor het beheer van de splijtstoffen bestraald in deze centrales.
- De Commissie heeft hiervan nota genomen en heeft besloten om, gezien de verrekening van dit nieuwe referentiescenario in de tarieven voor het afval een belangrijk element is voor de driejaarlijkse evaluatie, aan NIRAS te vragen een “virtueel prudentieel tarief” te berekenen op basis van de 10,7 miljard euro₂₀₁₇. De Commissie ontving die virtuele tarieven op 21 december 2018 en heeft per brief van 29 januari 2019 de kernprovisievennootschap gevraagd om die tarieven als basis te nemen voor de driejaarlijkse herziening van 2019.
- **Een bijkomend belangrijk element binnen het nieuwe referentiescenario B&C van NIRAS is het feit dat de start van de geologische berging met ongeveer 30 jaar verlaat wordt.** Het nieuwe scenario voorziet die start rond 2050 en de sluiting rond 2135. Die verschuiving in de tijd met 30 jaar t.o.v. het vroegere referentiescenario heeft door het effect van de actualisatie ook een impact op de retributies en dus op de voorzieningen, voornamelijk voor de voorzieningen voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen.
- De Commissie ontving ook vanwege het FANC een advies met betrekking tot het nieuwe referentiescenario B&C en dat binnen hun rol als toeziende overheid met betrekking tot nucleaire veiligheid en stralingsbescherming.

De kernprovisievennootschap heeft op 13 september 2019 haar vijfde herzieningsdossier aan de Commissie overgemaakt. Die datum werd vooraf bepaald door de Commissie, in samenspraak met NIRAS. Tijdens de vergadering van 13 september 2019 hebben de leden van de Commissie hun document in ontvangst genomen en heeft de Commissie beslist conform de wettelijke timing van 90 dagen, het advies af te leveren tegen 12 december 2019. Een aantal leden van de Commissie heeft tijdens de vergadering van 11 oktober 2019 bijkomende

---

berging van alle hoogactieve en/of langlevende radioactieve afval, waarvan de bestraalde splijtstoffen een belangrijk deel uitmaken maar die veel omvattender is. Ook het afval van de onderzoeksprojecten, industrie of historisch afval is hierin opgenomen. De voorzieningen voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen op hun beurt omvatten ook andere kosten dan de te betalen tarieven aan NIRAS, die het resultaat zijn van dit financieel scenario, ook de tussentijdse opslag en eventuele behandelingen zijn in deze voorzieningen inbegrepen.

vragen gesteld en verduidelijkingen gevraagd aan de kernprovisievennootschap. De kernprovisievennootschap heeft alle bijkomende informatie aan de Commissie verstrekt.

Wat het bestaan en de toereikendheid van de voorzieningen betreft, vergen de besluiten van de Commissie het advies van de NIRAS. De Commissie heeft die opdracht in een brief van 17 september 2019 meegedeeld aan NIRAS. Het advies van NIRAS werd op 14 november 2019 door de Raad van Bestuur van deze instelling goedgekeurd en aan de Commissie overgemaakt.

Tijdens de vergadering van de Commissie van 19 november 2019 heeft NIRAS haar advies uiteengezet⁴. De leden van de Commissie en de kernprovisievennootschap hebben hierop kunnen reageren tijdens de vergaderingen van 19 november en 2 december 2019. De kernprovisievennootschap heeft in de vergadering van 2 december 2019 kunnen reageren op het advies van NIRAS en heeft een aantal toelichtingen verstrekt. Die toelichtingen hebben de Commissie toegelaten zich een duidelijk beeld te vormen van het belang en de prioriteit van de verschillende aanbevelingen van NIRAS.

Tijdens de vergadering van de Commissie van 2 december 2019 hebben de leden ook kennisgenomen van de vraag van de directeur-generaal van het FANC om de nodige aandacht te besteden aan de aanbevelingen van het type III uit het advies van NIRAS. Die zijn voor het FANC belangrijk voor wat betreft de nucleaire veiligheid en de waarborgen (“safeguards”).

Het advies van de Commissie moet gezien worden in het kader van een iteratief proces. Indien er zich belangrijke wijzigingen voordoen met betrekking tot de keuze van het scenario of tot de kosten van de verwerking, conditionering, opslag of berging van het afval of de bestraalde brandstof of in de financiële parameters, voorwaarden van de leningen of alle belangrijke wijzigingen in de financiële parameters die de rating van Electrabel kunnen wijzigen, moet hiermee rekening gehouden worden en dat ten laatste bij de volgende driejaarlijkse evaluatie. Het advies moet dus bekeken worden vanuit een dynamisch perspectief.

---

⁴ In haar advies van 14 november 2019 doet NIRAS drie soorten aanbevelingen aan de Commissie, namelijk:

- ‘Aanbevelingen met betrekking tot een bedrag dat niet gedekt is door de provisies - **aanbeveling type I**’;
- ‘Aanbevelingen met betrekking tot een risico op onderfinanciering van de provisies – **aanbeveling type II**’;
- ‘Andere aanbevelingen – **aanbeveling type III**’: aanbevelingen die niet door NIRAS kunnen worden becijferd, maar die invloed kunnen hebben op de toereikendheid van de provisies.

5.3.2. Het advies

Zoals bij de vorige driejaarlijkse herzieningen werd op vraag van de Commissie door twee van haar leden een analyse gemaakt over de evolutie van de financiële markten en de intrestvoeten op lange termijn. Die analyse moest de Commissie toelaten een inschatting te maken over de te gebruiken actualisatievoeten voor het berekenen van de voorzieningen.

Een eerste vaststelling betrof het feit dat het uitgavenpatroon voor de ontmanteling van de kerncentrales en dit voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen sterk verschilt in de tijd. Dat was vroeger reeds het geval maar wordt nu versterkt door het verder opschuiven in de tijd van de berging van het B&C-afval in het nieuwe referentiescenario van NIRAS. Daarom werd aangestuurd op het gebruik van twee verschillende actualisatievoeten, één voor de voorzieningen aangelegd voor de ontmanteling van de kerncentrales en één voor de voorzieningen aangelegd voor het beheer van splijtstoffen bestraald in deze kerncentrales.

Het verschuiven van 30 jaar voor de sluiting van de geologische berging in het nieuwe referentiescenario van NIRAS voor het B&C-afval houdt een inherent financieel risico in, wegens het ontbreken van een garantie voor de leningsovereenkomsten aan de producenten (zie ook de werkzaamheden van de Commissie rond de leningsovereenkomsten en de voorstellen tot wetwijziging – Jaarverslag 2018 Commissie voor nucleaire voorzieningen).

Verder werd een analyse gemaakt van de gebruikelijke intrestvoeten op de financiële markten, van de verwachte economische groei, de Fisher-vergelijking, de inflatie, het kredietrisico van de groep ENGIE, de Ultimate Forward Rate (UFR) van de European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) en het gegarandeerde rendement van de Belgische groepsverzekeringen.

Een belangrijk aspect dat hierbij naar voor kwam is dat het aan te bevelen is om een risicovrije rente te gebruiken omwille van de accumulatie van het risico bij de ontleener van het grootste deel van de voorzieningen. Het kredietrisico werd hierbij ingeschat op 100 basispunten.

Het risico verbonden aan de ontleende fondsen werd overigens ook aangehaald in een Rapport van de Europese Commissie van 2018 (“Study on the risk profile of the funds allocated to finance the back-end activities of the nuclear fuel cycle in the EU” van november 2018, gepubliceerd in november 2019, p. 98⁵).

---

⁵ “Synatom’s primary risk exposure is the credit risk associated with the loans made to its parent company, Electrabel, The size of these loans relative to Synatom’s other investments results in a significant concentration of risk to a single entity. (...) Assessment of this risk ultimately depends on the commercial terms of these loans (including the extent to which they are collateralised, where in the Electrabel capital structure these loans rank and whether or not Synatom would have recourse to ENGIE SA in the event Electrabel defaulting on these loans.”

De Commissie weerhield **een actualisatievoet van 3,25 % voor de voorzieningen voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen**, na kennisname van het voorstel van de kernexploitant om de leningen verstrekt op basis van de voorzieningen voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen tegen uiterlijk eind 2025 geleidelijk terug te betalen en geen nieuwe leningen voor dit luik meer aan te gaan. Op die manier zal er tussen 2020 en 2025 het totaal uitstaand bedrag van 4.763 miljoen euro terugkeren naar de kernprovisievennootschap. De Commissie kan die actualisatievoet met een maximum van 100 basispunten verminderen indien de engagementen voor het financieren van die voorzieningen d.m.v. de geleidelijke terugbetaling van de leningen, verstrekt op basis van de voorzieningen voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen geen uitvoering kennen zoals afgesproken. Het ontwikkelen van een gediversifieerde investeringspolitiek en de aanpassing van de governance van de kernprovisievennootschap maakten ook integraal deel uit van die voorwaarde.

De Commissie weerhield **een actualisatievoet van 2,5% voor de voorzieningen voor de ontmanteling van de kerncentrales**. Dit houdt een vermindering in van 100 basispunten t.o.v. de vorige geldende actualisatievoet. Daarom voorziet de Commissie om die op een progressieve manier tussen 2019 en 2021 toe te passen volgens volgend schema :

- op 31 december 2019: 3,00 %
- op 31 december 2020: 2,70 %
- op 31 december 2021: 2,50 %.

Op grond van haar eigen evaluatie, het advies van NIRAS en het FANC, rekening houdend met de huidige kennis, ging de Commissie akkoord met de methodologie en de berekening van de voorzieningen zoals ze zijn voorgesteld in het rapport Synatom 2019, mits het aanvullen met de nodige bijkomende voorzieningen die het gevolg zijn van de evaluatie en de beslissingen van de Commissie.

De voorzieningen voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen en de voorzieningen voor de ontmanteling worden hierdoor wel substantieel verhoogd. Die verhoging is het gevolg van de eigen evaluatie en scenario's uit het rapport van de kernprovisievennootschap, de verlaging van de verschillende actualisatievoeten, de aanpassing van de tarieven als gevolg van het gewijzigde financiële referentiescenario van NIRAS alsmede door het in rekening brengen van de weerhouden aanbevelingen uit het advies van NIRAS.

De totale verhoging voor de voorzieningen van het beheer van de bestraalde splijtstoffen bedroeg 1.056,9 miljoen euro₂₀₁₉ op 1 januari 2019.

De totale verhoging voor de voorzieningen voor de ontmanteling bedroeg 1.009,09 miljoen euro₂₀₁₉ op 1 januari 2019.

In het kader van de volgende driejaarlijkse herziening in 2022 zal er een nieuwe evaluatie van de actualisatievoeten gebeuren. Indien er zich tussentijds zowel op de financiële markten en/of op het gebied van de macro-economische vooruitzichten op middellange termijn belangrijke evoluties zouden plaatsvinden, werd beslist dat de Commissie zich het recht voor behoudt haar advies in verband met de te hanteren actualisatievoet vroeger te herzien.

Door het terugbetalen van de leningen verleend op basis van het gedeelte voorzieningen voor het beheer van de bestraalde splijtstoffen zal het door de kernprovisievennootschap te beheren bedrag in belangrijke mate toenemen.

Een aangepaste investeringspolitiek, samen met de nodige beheersinstrumenten zijn dan ook onontbeerlijk.

De toename van de middelen die de kernprovisievennootschap buiten de kernexploitant moet beleggen vereist tevens een aanpassing van de governance van de Raad van Bestuur van Synatom. Synatom heeft het engagement genomen om een directie Investerings uit te bouwen, om twee externe bestuurders te benoemen in haar Raad van Bestuur en te starten met een auditcomité. De Commissie raadt aan om zich hiervoor te inspireren op de regels die gelden voor de banksector voor wat betreft het *“fit en proper”* karakter van de externe bestuurders en dat om de onafhankelijkheid van die bestuurders te waarborgen. De Commissie benadrukt eveneens de specifieke rol van de Raad van Bestuur van de kernprovisievennootschap en het behoud van een voldoende bedrijfsgrootte en perimeter bij de kernexploitant ENGIE Electrabel opdat die in de toekomst aan haar verplichtingen over terugbetaling van de leningen, het aanleggen van de toekomstige voorzieningen en het aanvullen van die bij een eventuele ontoereikendheid zou kunnen voldoen.

Bovendien heeft de Commissie aan de kernprovisievennootschap gesuggereerd om een verdere uitbreiding naar drie externe bestuurders te overwegen, samen met een voorzitter van de Raad van Bestuur gekozen uit de groep van externe bestuurders. De Commissie heeft in het kader van de huidige wet van 11 april 2003 geen bevoegdheid over de governance van de kernprovisievennootschap en kan enkel nota nemen van de stappen die in dat verband worden genomen.

De Commissie heeft ook vastgesteld dat de verplichtingen van de kernprovisievennootschap en de evaluatie ervan door de Commissie duidelijker en preciezer kunnen zijn indien de bevoegde overheden een aantal beslissingen zou nemen, met name over:

- het nationale beleid op lange termijn voor het middel- en hoogradioactief afval (categorieën B&C);
- een verdere uitwerking van het referentiescenario B&C door NIRAS, zodat de retributies eenduidig zijn tegen de volgende driejaarlijkse herziening;
- de behandeling van het voorstel tot wetswijziging van de wet van 11 april 2003, dat de Commissie in 2018 aan de minister van Energie heeft bezorgd en/of van de alternatieve voorstellen die sindsdien werden kenbaar gemaakt, hierbij rekening houdend met de fundamentele wijzigingen die de driejaarlijkse herziening van 2019 met zich meebrengt;
- een akkoord vóór 2025 over de aanvaardbaarheid van een opwerkingscontract voor een deel van de bestraalde splijtstof, waarvan wordt uitgegaan in het scenario 2019 van Synatom, rekening houdend met het feit dat er geen plutonium en uranium van de opwerking naar België terugkeert.

6. Financiële aspecten

6.1. Financiële aspecten van de Commissie voor nucleaire voorzieningen

6.1.1. Context

Artikel 9 van de wet van 11 april 2003 bepaalt dat de werkingskosten, de kosten van de adviezen en de studies gevraagd door de Commissie voor nucleaire voorzieningen, ten laste zijn van de kernprovisievenootschap. Deze laatste rekent ze door aan de kernexploitanten en aan gelijkgestelde vennootschappen naar verhouding van hun aandeel in de industriële productie van elektriciteit door splijting van kernbrandstoffen.

Het koninklijk besluit ter uitvoering van artikel 10 van de wet van 11 april 2003 werd in 2018 nogmaals herwerkt, er werd een nieuw advies bekomen van de Inspectie van Financiën en het werd vervolgens voorgelegd aan het kabinet van de minister van Energie. Het koninklijk besluit werd aangenomen op 30 januari 2019 en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 6 februari 2019. Uiteindelijk kon in 2019 aldus gestart worden met een volledig zelfstandige werking en eigen boekhouding van de Commissie. De Commissie werd in 2018 ook op de hoogte gebracht dat zij, in uitvoering van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale staat door het Instituut voor de Nationale Rekeningen, vanaf 2019 werd geclassificeerd onder de centrale overheid, zijnde code S1311. Dat heeft tot gevolg dat de Commissie ook een budgettaire rapportering t.o.v. de Federale Overheidsdienst BOSA moet naleven.

Het koninklijk besluit van 1 mei 2006 ter uitvoering van artikel 9 van de wet van 11 april 2003 heeft het maximale bedrag van de jaarlijkse werkingskosten van de Commissie en van de kosten van externe adviezen vastgelegd op 500.000 euro per jaar. Dat bedrag wordt vanaf 1 januari 2005 jaarlijks aangepast aan de index van de consumptieprijzen op basis van de index van de maand december 2003.

6.1.2. Financiële rapportering budget 2018

In 2019 bedroeg het jaarlijkse budget van de Commissie, gelet op de voorziene indexatie, 625.000 euro. Zoals hierboven werd aangegeven, is de Commissie vanaf het begrotingsjaar 2019 gestart met de rechtstreekse betaling voor de diensten van haar verschillende leveranciers.

Tabel 1 geeft een overzicht van de begroting en de uitgaven voor het boekjaar 2019. De definitieve uitgavenstaat werd goedgekeurd op de vergadering van de Commissie van 17 maart 2020.

Tabel 1. Budget en uitgaven voor 2019

	(bedragen in euro)	
	Begroting 2019 ⁶	Uitgaven 2019
A. Werkingskosten		
1. Personeelskosten	80.000,00	76.686,24
2. Omkaderingskosten		
a. Kosten van facilitaire diensten	30.000,00	30.000,00
b. Abonnement rating agentschap	40.000,00	32.900,00
c. Boekhoudkantoor	6.000,00	5.000,00
d. Burgerlijke verdediging leden Commissie	10.000,00	9.286,25
3. Zitpenningen vergaderingen	40.000,00	25.755,01
B. Adviezen NIRAS	195.000,00	329.120,98
C. Andere adviezen / studies, juridische en financiële consultancy	223.000,00	72.217,59
D. Te herallokeren werkingsuitgaven	34.000,00	
Totaal	658.000,00	580.966,07

Voorheen werden de administratieve kosten van het vast secretariaat, via een extern servicecontract voor een administratief assistent, betaald door de kernprovisievenootschap. Omwille van de start van de Commissie als autonoom orgaan werd dat servicecontract overgenomen.

Zoals vermeld in het jaarverslag van 2018 werd in juli 2018 een SLA (Service Level Agreement) afgesloten tussen de voorzitters van de FOD Economie en de Commissie voor nucleaire voorzieningen. Die SLA beschrijft de wijze van samenwerking tussen de twee entiteiten. De SLA omvat een compensatieregeling voor diensten die door de Federale Overheidsdienst

---

⁶ Aangepast budget, goedgekeurd door de leden van de Commissie voor nucleaire voorzieningen op de vergadering van 26.04.2019.

Economie worden verleend. Die voorziene bedragen zijn 120.000 euro voor de personeelskosten en 30.000 euro voor de facilitaire kosten (terbeschikkingstelling van kantoren, vergaderzaal, onthaal, schoonmaak, elektriciteit, verwarming, enz.). De regeling is in het boekjaar 2019 in werking getreden. De 30.000 euro voor de facilitaire kosten werd betaald maar dit was niet het geval voor de personeelskosten. De reden hiervoor is het feit dat het in 2019 niet mogelijk was om personeel aan te werven. Het voorziene budget voor het personeel werd gedeeltelijk gebruikt om het in het vorige punt genoemde servicecontract te betalen.

Eind 2018 werd een raamcontract voor 2 jaar met een boekhoudkantoor gesloten.

In 2019 werden 11 vergaderingen van de Commissie gehouden. De twee leden die de kernprovisievennootschap vertegenwoordigen verzaken aan hun zitpenningen.

Een bedrag van 329.120,98 euro werd aan NIRAS betaald, dat bedrag dekt zowel de betaling van het saldo van de achterstallige facturen veroorzaakt door het ontbreken van eigen middelen van de Commissie, als de factuur voor het advies van 2019. Hierdoor werd een jarenlange situatie terug rechtgezet en heeft de Commissie geen achterstallen meer te betalen.

Begin 2019 werd een aanbesteding voor een kadercontract voor juridische diensten uitgeschreven en afgesloten. Gezien pas na de toewijzing hiervan kon gestart worden met nieuwe juridische analyses en adviezen zijn de uitgaven aanzienlijk lager dan begroot. Het resterende bedrag werd gebruikt om de hierboven vermelde achterstallige facturen van NIRAS te betalen.

88,3 % van het voorziene budget van de Commissie voor 2019 werd gebruikt, wat resulteerde in een begrotingsaldo van iets minder dan 80.000 euro. Dat overschot werd conform het koninklijk besluit van 30 januari 2019 terugbetaald aan de kernprovisievennootschap. Door de die bepaling is de impact voor het budget van de Belgische Staat altijd nul.

6.2. Evolutie van de voorzieningen

In tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de aangelegde voorzieningen vanaf het moment dat de wet van 11 april 2003 in voege is getreden tot eind 2019. De sterke toename de laatste drie jaar is voor een groot deel te wijten aan de invoering van een lagere actualisatievoet ten gevolge van de driejaarlijkse herziening van 2016 in combinatie met het resultaat van de herziening van de voorzieningen van december 2019 die voorziet in twee afzonderlijke lagere actualisatievoeten voor de voorzieningen voor de ontmantelingskosten en het beheer van de bestraalde splijtstoffen, en de aanpassing van het referentiescenario van NIRAS voor het hoogactieve en/of langlevende afval.

Tabel 2. Voorzieningen 2003-2019

(afgerond in miljoen euro)

	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007
Ontmanteling	990	1.379	1.448	1.521	1.742
Bestraalde Splijtstoffen	2.606	2.655	2.855	3.012	3.163
TOTAAL	3.596	4.034	4.303	4.533	4.905
	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012
Ontmanteling	1.829	1.920	2.231	2.343	2.460
Bestraalde Splijtstoffen	3.399	3.654	3.923	4.204	4.471
TOTAAL	5.228	5.574	6.154	6.547	6.931
	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
Ontmanteling	3.066	3.155	3.301	4.171	4.540
Bestraalde Splijtstoffen	4.228	4.480	4.733	5.023	5.586
TOTAAL	7.294	7.635	8.034	9.194	10.126
	31.12.2018	31.12.2019			
Ontmanteling	4.910	5.740			
Bestraalde Splijtstoffen	6.158	7.449			
TOTAAL	11.068	13.188			